

Bréfa– og málasafn 1958, fyrri hluti

Bjarni Benediktsson – Stjórnmal – Alþingismaður – Ritstjóri – Bréf – Ásgeir Pétursson – Eggert Stefánsson – Eyjólfur Konráð Jónsson – Gunnar Thoroddsen – Henry Brugmans – Jón H. Þorbergsson – Jónas Gíslason – Hermann Jónasson – Magnús Jónsson – Sæmundur G. Jóhannsson – Þorsteinn Víglundsson – SPRON – Sparisjóður Reykjavíkur og nágrennis – Stjórnaarslitin 1958

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360

Stjórnmalamaðurinn

Askja 2-23, Örk 9

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Herran Jónsson 1958

Herra forseti!

Ég hef á ríkisráðsfundi í dag beðist lausnar fyrir mig og ráðuneyti mitt. Forseti Íslands hefur beðið ráðuneytið að gegna störfum fyrst um sinn og hafa ráðherrar, að venju, orðið við þeirri beiðni.

Fyrir lá, ~~x~~ að hinn 1. desember átti að taka gildi ný kaupgreiðsluvísitala, sem fól í sér 17 stiga hækkun. Til þess að koma í veg fyrir nýja verðbólguöldu, sem af þessu hlaut að rísa, óskaði ég þess við samráðherra mína, að ríkisstjórnin beitti sér fyrir setningu laga um frestun á framkvæmd hinnar nýju vísitölu til loka mánaðarins, enda yrðu hin fyrrnefndu 17 vísitölustig þá greidd eftir á fyrir desember, nema samkomulag yrði um annað.

Leitað var umsagnað Alþýðusambandsþings um lagasetningu þessa, samkvæmt skilyrði, sem sett var fram um það í ríkisstjórninni. Alþýðusambandsþing neitaði fyrir ~~síð~~ sitt leyti beiðni minni um frestun. Boðaði ég þá ráðherrafund að morgni

laugardags 29. nóvember, en þar náðist ekki samkomulag um stuðning við frumvarpið. Af þessu leiddi, að hin nýja kaupgreiðsluvísitala kom til framkvæmda um mánaðamótin, og ný verðbólguvalda er þar með skollin yfir. Við þessu er svo því að bæta, að í ríkisstjórninni er ekki samstaða um nein úrræði í þessum málum, sem að mínu áliti geti stöðvað hina háskalegu verðbólguþróun, sem verður óviðráðanleg, ef ekki næst samkomulag ~~í þessum~~ um þar raunhæfu ráðstafanir, sem lýst var yfir að gera þyrfti, þegar efnahagsfrumvarp ríkisstjórnarinnar var lagt fyrir **Alþingi** á s.l. vori.

19/2, 1958

Hr. redaktör Bent A. Koch
Kristeligt Dagblad
Köbenhavn, Danmark.

Kære hr. redaktör,

Jeg takker Dem Deres venlige brev, fra d. 9 januar, og det udmærkede interview med mig, som De skrev i sommer samt den gode forstaaelse af islanske spørsmål, som viser sig i hvad De skriver om Island. Deres forslag vedr. Haandskrift-sagens lösning fremkom midt i en heftig Valgkamp her. Derfor skrev man ikke saa meget om det som man ellers ville have gjort. Morgunblaðið skrev dog en venlig ledende artikel uden at tage principielt standpunkt til sagen, som naturligvis kræver nærmere overvejelser. Personligt tror jeg, að De er inde paa en vej, som maaske förer til lösning. Det vigtigste er dog at holde sagen levende og den gode vilje De og mange af Deres landsmænd har vist i denne sag er noget vi her i Island vil ikke glemme hurtigt.

Med bedste hilsener,

Deres hengivne,

18/3, 1958

Góði vinur.

Ég þakka þér kærlega ágott bréf og ánægjulega samfundi í vetur. Óhæfilega lengi hefur dregið að svara bréfinu, en margt hefur verið til tafar.

Um fjármálin talaði ég strax við Gústav Jónasson, skjótlega eftir að ég fékk bréf þitt og nú síðast áðan. Hann er fullur velvilja. Segist hafa sagt Sigurði Helgasyni, að hann muni reyna að láta þig fá 50 þús.kr., þegar fjárlög koma, sem vantanlega verður í apríl. Þá er hann að reyna að útvega 20-25 þús. úr kirkjujarðasjóði - gegn veði í jörðinni. Með þessu vonar hann, að þú getir bjargast í bili og hann lofar að gera á næsta ári það, sem unnt er.

Þá þakka ég þér mjög vel frammistöðu þína og ykkar í kjördemanálinu. Hún var prýðileg. Bréf þitt varð til þess, að ég skrifaði í Morgunblaðið 25. febr. grein um störf stjórnskráarnefndar og vona ég, að þú hafi lesið hana þar eða í Ísafeld. Tíminn hefur ekki einu sinni borið við að hnekkja grein minni.

Landsfundurinn var ágottur og mikill samhugur. Okkur virðist sem Framsókn muni með kjördematillögum sínum algerlega einangra sig og er þá hennar málstaður með öllu vonlaus, hvað sem látum hennar líður.

Á þingi er nú unnið að því að ná samkomulegi allra hinna um málið, kommúnista líka, en þingað til hafa þeir verið nokkuð tvíbentir. Þeirra afstaða er enn ekki örugg, en mun skýrast næstu daga og eftir síðustu skrif þeirra virðist samkrull þeirra og Framsóknar til hindrunar málinu óhugsandi. Valt er þó að treysta þeim fyrr en allt er pott-þétt.

18/3, 1959

Nú þurfið þið að ákveða frambæðið. Auðvitað er það í ykkar höndum, en þið þurfið að koma ykkur saman og skildist mér á þér í vetur, að þið hefðuð hug á því að fá innanhéraðsmann efsýan, eða a.m.k. Austfirðing. Hefi ég sagt mönnum það hér. Vona ég, að þetta leysist farsællega.

Með bestu kveðjum,
þinn einlægur,

Bjarni Benediktsson

30/7 '58

Bjarni,

Á fimmtudaginum var birtist í fjöðu, þessum
um tæknisk málefni.
eftir Guðm. Vigfússon, Trúlega hefur þú verið
nokkuð mikil lesin, þar sem hér var um
frunsanda þess, um erlend málefni, að
ræða. En þessum var svo ósýfnum lyga-
refur, að þessum, sem e.-h. hafa fylgst
með blöskráði. Það varð þú ír að ég
skrifaði Dr. Lúna Zoukup, sem hér kom um
árit, gerði tonum þess þess aðalefni.
Þessarar rútmíðar og þótt hann um að
svara. Vona, ég að hann þess vel
vit þú. É skýri þú þessu svo að
situr komi til tvíverleynadar í samb. við
þetta - þ.e. að ekki fari þú áður að
væna í þessu sama. Þessu

Þinnur línl.
-Ass.P.

Borgarstjórnin í Reykjavík

Reykjavík, 4. júlí 1958.

BA/AS

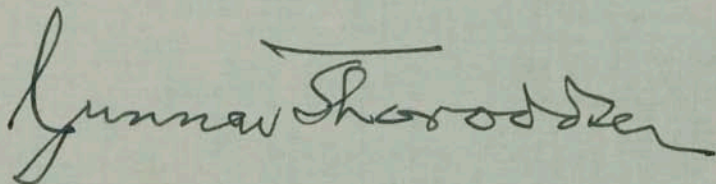
Gjörð svo vel að auð-
kenna öll bréf viðvik-
andi þessu máli þannig

R/56

Á fundi bæjarstjórnar í gær voruð
þér endurkosinn í stjórn Sparisjóðs Reykja-
víkur og nágrennis, ásamt Baldvin Tryggva-
syni.

Björn Steffensen og Helgi Sæmunds-
son voru kosnir endurskoðendur.

Þetta tilkynnist yður hér með.

Hr. fyrrv. ráðh. Bjarni Benediktsson,

Háuhlíð 14,

Reykjavík.

AKUREYRI, 9. janúar 1938.

Herra Bjarni Benediktsson,
aðalritstjóri "Morgunblaðsins,"
REYKJAVÍK.

Heiðraði herra.

Ég þakka yður fyrir að birta grein mína: "Hvi er hvasst í krikjum Norðurlanda?" Þakkirnar, sem ég hefi fengið fyrir hana, sýna, að enn þá finnst hér fólk, sem telur slíkra greina þörf.

Nú sendi ég yður aðra grein. Markað hennar er að standa gegn þeim öflum, er rífa vilja niður þann varnarvegg, sem stendur á ^{mínum} vor og hálfgerðum eða algerrar villimennsku ranglætis og grimmdar. Langar mig til að halda áfram svipuðum skrifum og að eiga yður að ^{að} meðbirta þau.

Það er sannfæring mín, rökstudd af reynslu annarra, að trúarvakning geti bjargað þjóðinni okkar. Með henni mundi koma sparsæmi, vinnusemi og sá andi, sem ekki heimtar allt af öðrum, en ekkert af sjálfum sér. Ef t.d. núna, að farin væri sú leið, að menn lækkuðu kaup sitt, en spöruðu við sig skaðnautnirnar, óparfar skemmtanir og fl., þá lækkaði þegar visitalan, ríkið þyrfti minna að greiða í styrki, vöruverð innlent mundi lækka, og þannig væri leikið út úr þeirri svikamyllu - kauphækkun, vöruhækkun - sem ráðið hefir mestu hér á landi síðastliðin 20 ár. En svo fórnfús andi fest varla nema fyrir áhrif kristinnar trúar.

Með bestu kveðju,

yðar einlægur,

Samundur G. Jóhannsson.

UNIVERSITY of PENNSYLVANIA

Room 203 - 133 South 36th St.
Philadelphia 4, Pennsylvania, U.S.A.

COLLÈGE d'EUROPE

Naaldenstraat, 22^A
BRUGES - Belgique
Tél. : 355.02 — Cables : COMAT

CONFERENCE ON ATLANTIC COMMUNITY
CONFERENCE SUR LA COMMUNAUTE ATLANTIQUE

13th May 1958

Mr. Bjarni Benediktsson,
Haahlid 14,
REYKJAVIK,
Iceland

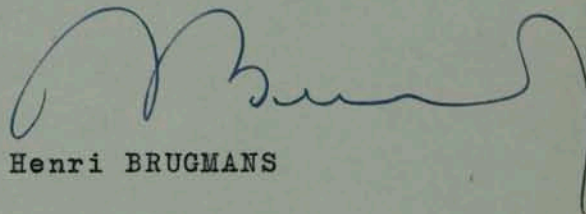
Dear Mr. Benediktsson,

I wish to thank you for taking so much trouble in your reply to our questionnaire on the Atlantic Community. I have read your comments and opinions with the greatest interest.

We are now making a synthesis of all the replies received, and this will help us considerably in defining and delimiting our field of study, and pursuing our researches.

Hoping that you will be able to participate in any further continuation of the Bruges discussion which may be necessary,

Yours very sincerely,

Henri BRUGMANS

17. Va Marschur (Mars) 1958

Schö. (Kunsta) -

Italia

Öskur kemur.

Nobel kemur öskur, Öskur kemur
ad nú 30 April - kemur kemur öskur
Bjarni Benediktsson fo. og Tichonandi
Ráðgjafi 50 ára

Öskur kemur til og senda þessu heilla
öskur, og blessunar- og heilla
öskur frá dæðrikt lif þessu - sem
öskur og sögu Íslands - og blessun-
öskur frá framtíð þessu ad þessu
öskur kemur þessu öskur þessu öskur
öskur kemur og andlegur þessu
öskur kemur þessu þessu þessu

Ömynd i Munnungr - Ársians -
(sem kemur seinna)

Það er margt fagurs að minnst
þyrir okkur báðir. 1944 og allt
það - og megi þá heilla tími
lýsa okkar þjóð. Þókk niáttu
og margri byar. Anægur stundir.
Þá heill þer og öllum þessum.
þess kuedya til þinna og öðru
þess og heilla þess til þess
og Hólshólmur at

þess þess þess þess
Egget Stefánsson

Þess þess þess þess þess
þess þess þess þess þess
þess þess þess þess þess
þess þess þess þess þess
þess þess þess þess þess

Um. 26/4 1958

Herra - -
vísj. Bjarni Benediktsson

Þy þakka innilega þannig
skundring, sem þú veittur
mí með góðum yðar
stodum bl. um Bleik
mitt⁽¹⁹⁵⁷⁾ við þre földunum
sölu vís. um í fjóra í
Þok. þad vand okkur
mikil fjárhagslegur
skundringu. Þú ert selb
í Hreyfils húti míni.

Með bestu árnados óskum
þant. Þ. Vjölundsson

Vík, 20. marz 1958.

Kæri Bjarni!

Ég hef nokkuð lengi haft í huga að senda þér smálínu, þótt ég hafi ekki látið verða af því fyrr en nú. Það er varðandi Ríkisútgáfu námsbóka, en ég veit, að þú munt hafa áhuga á henni.

Reynslan hefur sýnt, að nýju lögin hafa ekki komið að því gagni, sem til var ætlað til þess að tryggja fjárhagsgrundvöll útgáfunnar. Alþingi sýnir enn sömu tregðu og fyrr um ákvörðun námsbókagjalds. Er útgáfunni enn algerlega um megn að leysa hlutverk sitt á viðunandi hátt, ekki sízt með tilliti til þess, að verkefni hennar er nú stórum meira en áður var.

Hefur mér því komið til hugar, hvort ekki væri rétt að gera eina breytingu enn á útgáfunni. Hún yrði í stuttu máli í því fólgin, að námsbókagjald yrði lagt niður, en útgáfunni yrði ætlað að gefa námsbækurnar út eftir sem áður, en selja þær síðan við kostnaðarverði. Nemendur fengju þá í byrjun skólaárs allar þær bækur, sem þeim væru ætlaðar til náms þá skólaár og greiddu andvirði þeirra um leið.

Ég hef nokkuð hugsað þetta mál og aðeins minnst á það við ýmsa, bæði meðnefndarmenn mína og kennara. Finnst mér af undirtektum þeirra, að kennarar mundu eflaust telja þessa leið til bóta, ef með því mætti tryggja fjárhag útgáfunnar, en það telja þeir knýjandi nauðsyn. Þessi leið hefur tvo kosti að mínum dómi: 1) Hún tryggir það, að útgáfan hafi á hverjum tíma það fé til umráða, sem hún þarf til þess að geta rækt skyldur sínar við skólana og nemendur þeirra. 2) Mikið mundi draga úr bókaeyðslu, því að nemendur gætðu þá hæglega notað gamlar bækur, vel með farnar, ef þær væru til á heimili frá því að eldri systkin hefðu notað þær. Þetta atriði hefur geysimikla þýðingu varðandi unglingsástigið, því að sýnilegt er, að bókaeyðsla á því mun aukast mjög mikið samkvæmt nýju lögunum. Áður notuðu margir nemendur gamlar bækur, sem þeir keyptu oft af eldri nemendum við vögu verði. Nú fá allir nemendur nýtt eintak af hverri bók, er þeir hefja nám.

Auðvitað mundi bókaostnaður hvers nemanda aukast frá því sem nú er, en þó ekki eins mikið og ætla mætti. Ber þar helst til, að núverandi námsbókagjald er meðalgjald, jafnt á öllu skólastiginu, en hins vegar er bókaostnaður unglingskólabarna miklu meiri en barnaskólabarna. Ég hygg því, að barnaskólabækur mundu ekki verða miklu dýrari en námsbóka-

gjaldi því, sem nú er, nemur. Að því er tekur til unglingskólanna, þá er þess að geta, að enn sem komið er gefur Ríkisútgáfan ekki út nema fáeinar af þeim bókum, sem þar eru notaðar. Verða nemendur því að kaupa bækur einkaútfefenda í mörgum greinum. Þar verður auðvitað að greiða fullu verði, auk þess sem foreldrar barnanna greiða fullt námsbókagjald. Námsbókakostnaður unglingskólabarnanna er því miklu meiri en námsbókagjaldinu nemur, og vafalaust allmiklu meiri en verða mundi, ef þessi háttur væri á hafður, sem ég er hér að nefna. Ríkisútgáfunni ætti alla jafna að vera kleift að gefa út ódýrari bækur en einkaútfefendum. Þarf ég ekki að geta um ástæður þess, svo sem stærri upplög, skattfrelsi og ventanlega ríkisstyrk, sem eflaust mundi haldast ekki lægri en nú er ákveðið í lögum.

Ég hef kosið að skrifa þér um þetta, til þess að þú gætir íhugað þetta, ef þér finnst það geta horft til úrbóta. Þætti mér vænt um að fá aðeins að heyra um álit þitt á því. Ég mundi þá setja mig í samband við þig, hæst þegar ég verð á ferðinni í Reykjavík, sem ventanlega verður fljótlega eftir páska.

Ég hef þessar línur þá ekki fleiri að sinni.

Héðan er fátt markvert að fréttu. Allt virðist rólegt í "pólitíkinni" hér. Fáir mæla stjórninni bót, helzt kommarnir. Ýmsir framsóknarmenn fara ekkert dult með það, að þeir eru sáróánægðir með stjórnina. Sumir virðast jafnvel í stjórnarandstöðu! En hitt er ég ekki jafnviss um, að þeir kjósi gegn framsókn, þótt til kosninga kæmi. Það þarf mikið til þess að snúa skaftfellskum framsóknarmanni!

Bestu kveðjur og árnaðaróskir.

Þinn einlægur

Jonas Guðlaugsson

Reykjavík, 30. janúar 1958.

Herra ritstjórn Bjarni Benediktsson.

Það fer vart hjá því, að yður hefur fundist framkoma mín síðast heldur kindug. Ég kom með grein til að fá setta í blað yðar, og þegar þér vilduð birta hana, tók ég greinina til baka.

Vegna þess að ég met álit yðar meira en annara manna, þá langar mig, að gera grein fyrir þessu háttarlagi mínu.

Tvær ástæður voru til þess, að ég vildi síður setja nafn mitt við greinina. Önnur var sú, að hér í Reykjavík hef ég ekki haft opinber afskipti af pólitík, mér fannst þessi grein of lítið atriði til að byrja á því. Þar með er ekki sagt, að ég muni ekki skipta mér af stjórnámálum. Hin ástæða var, að í greininni var tekið full djúpt í árinna. Af þeim ástæðum mundi ég hafa umskrifað greinina, til að setja nafn mitt við hana. Ég undirstrikaði hættuna óþarflega sterkt, en fyrir mér vakti það sama og hjá tungumálakennara, sem yfirdrífur framburð á einstaka orðum, til að fá nemendur til að skynja framburðar sérkennin. En hann mundi ekki vilja láta útlending heyra þann framburð af vörum sér. Afstaða mín við niðurlag greinarinnar var einmitt sú.

Ég tók greinina til baka. Í henni voru tvö atriði byggð á minni. Það að frambjóðandi framsóknar við síðustu alþingiskosningar hefði sagt sig úr flokknum, og hitt um aukið kosningafrelsi Pólverja. Nú reyndist fyrra atriðið rangt, það var til þess, að ég þorði ekki að treysta hinu minnisatriðinu heldur. Og ef svo hefði verið, að um eitthvert rangminni hefði verið að ræða, þá var mjög slæmt, að flytja ekki rétt mál, og borgaði sig ekki að hætta á, að gefa hinum blöðunum tækifæri til að geta sýnt, að Morgunblaðið hefði skýrt að einhverju leyti rangt frá.

Af þessari ástæðu tók ég greinina til baka.

Ég bið afsökunar á þeirri tímatöf, sem ég hef valdið yður, en vona að ég hafi skýrt mál mitt nægilega.

Með vinsemd og virðingu.

Magnús Jónsson, skólastjóri.

Magnús Jónsson